Zsukov, Georgij Konsztantyinovics (1896–1974)

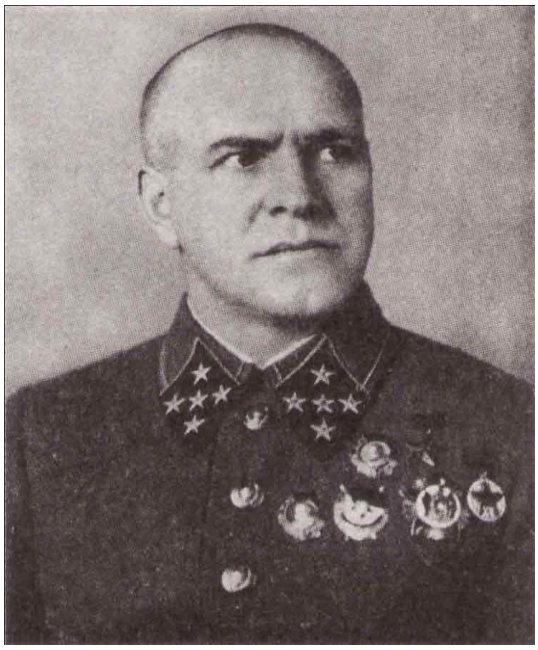

Forrás: http://zukov.by.ru/pics/Photo4.jpg

Szovjet katona, tábornok a második világháborúban, honvédelmi miniszter (1955–1957).

Zsukov az egyik legismertebb szovjet hadvezér, aki hazájában még ma is igen nagy tiszteletnek és népszerűségnek örvend. 1896. december 2-án született a Moszkvától dél-nyugatra fekvő Sztrelkovka faluban. Az akkori orosz parasztcsaládokhoz hasonlóan Zsukové is igen szegény volt, sok nélkülözést kellett elviselniük. Zsukov a falusi iskola elvégzése után Moszkvában az egyik rokonnál kitanulta a szűcsmesterséget. 1915-ben besorozták katonának, a lovassághoz. Részt vett az 1916-ban indított Bruszilov-offenzívában, meg is sebesült. Harctéri érdemeiért kétszer is kitüntették a Szent György Kereszttel. Az első világháborút altiszti rangban fejezte be.

A hadseregben töltött évei alatt ismerkedett meg a bolsevik eszmékkel, amelyekkel szimpatizált is. 1918-ban belépett a Vörös Hadseregbe, majd 1919-ben a bolsevik pártba is. A polgárháború során Cáricin (a későbbi Sztálingrád) védelme során megsebesült. Ezután tisztképző iskolába került, elvégzésével egy alegység parancsnokságát bízták rá. Hamarosan már nagyobb létszámú csapatokat vezetett a tambovi körzetben kitört bolsevikellenes felkelés leverése során, ahol többször is közel került a halálhoz. Itt nyújtott teljesítményéért kapta meg a Vörös Zászló Érdemrendet. A harcok során megismerkedett Tuhacsevszkijjel is. A harcok közben magánéletére is jutott idő, ugyanis 1920-ban megházasodott. A harcok végeztével továbbra is a Vörös Hadseregben maradt, származásai és képességei alapján gyorsan emelkedett a ranglétrán. 1923-ban kinevezték a 39. lovasezred parancsnokává. Az 1920-as évek végén és az 1930-as évek elején dandárparancsnok, szerepet játszott a páncélos hadviselés Szovjetunióban való elterjedésében is. Az 1937 és 1939 között zajló tisztogatások szerencsés túlélői közé tartozott. 1938-ban Zsukovot kinevezték a Mongóliában állomásozó szovjet erők élére. Az 1939 augusztusában az eredetileg határvillongásnak indult, majd komoly csatákká fajult összecsapások során Zsukov sikeresen állította meg a japán betörést a mongol–mandzsúriai határnál, visszavonulásra kényszerítette a japánokat a Halhin-Gol-i csatában. Emiatt megkapta a Szovjetunió Hőse kitüntetést. 1940-ben tábornokká léptették elő, és a Kijevi Katonai Körzet parancsnoka lett.

1941 elején, amikor már javában folyt a háború Európában, Zsukov a Vörös Hadsereg vezérkar főnöke lett. Az év közepéig maradt csak ezen a poszton, ugyanis a Szovjetunió elleni német támadás (a Barbarossa-hadművelet) megindulása, a gyors német előrenyomulás, valamint a szovjet hadsereg igen jelentős veszteségei közepette összekülönbözött Sztálinnal és más tábornokokkal. A nézeteltérések júliusban, Kijev kapcsán különösen megnőttek. Zsukov fel akarta adni a várost, részben a Vörös Hadsereg erőinek mentése érdekében, s hogy később ellentámadást indíthassanak a

németek ellen. Sztálin számára a visszavonulás szóba se jöhetett, figyelmen kívül hagyta Zsukov véleményét, ez mintegy félmillió szovjet katona német fogságba kerüléséhez vezetett.

1941. szeptember elején Zsukovot Leningrád védelmével bízták meg. Sikeresen megakadályozta, hogy a németek elfoglalják a várost. (Igaz, a katonáit rendkívüli intézkedésekkel is kényszerítette a helytállásra. Parancsba adta a helyüket elhagyó katonák azonnali lelövését, tisztjeit is többször hadbírósággal fenyegette.) Október végén Zsukov részt vett Moszkva védelmében, a város elfoglalását célzó Taifun-hadművelet elhárításában, majd az ezt követő szovjet ellentámadásban, ami visszavetette a német csapatokat. Zsukov szerepet kapott Sztálingrád védelménél is, a hadműveletet irányító Rokosszovszkij és Csujkov mellett. 1942 őszén a szovjet ellentámadás megtervezői között találjuk. A támadás a Vörös Hadsereg győzelmével végződött, 1943. február elején megadásra kényszerült Paulus tábornok és a német 6. hadsereg. 1943-ban Zsukov részt vett a kurszki ütközetben, megtervezte és felügyelte a német támadás elleni védelmet. 1944-ben a szovjet hadsereg felszabadította a három éve ostrom alatt álló Leningrádot. A nyáron megindult Bagratyion hadművelet már németek kiűzését tűzte ki célul Fehéroroszországból és Lengyelországból. A támadásban Zsukov a résztvevő szovjet frontok koordinációjáért volt felelős. A hadművelet során az 1. ukrán front fejeként egy ideig harctéri parancsnok is volt. 1944-ben kapta meg másodszor a Szovjetunió Hőse kitüntetést a nyári offenzíva sikere miatt. 1944 őszén Bulgária felszabadításáért és megszállásáért volt felelős, amit sikeresen végre is hajtott. Sztálin az addigi vezérkari pozíciójából Zsukovot ismét a frontra küldte, kinevezte az 1. belorusz front élére, amely 1945 januárjában benyomult Németországba, majd Konyev 1. ukrán frontjával közösen május elején bevette Berlint is. Vagyis Zsukov második világháborús pályafutását Berlin egyik elfoglalójaként koronázhatta meg. Május 9-én Zsukov a Szovjetunió képviselőjeként jelen volt a német kapitulációs okmányok aláírásánál.

http://pl.wikipedia.org/w/index.php?title=Plik:Montgomery_receives_Order_of_Victory_HD-SN-99-02756_cropped.JPG&filetimestamp=20091226192612

A háború végeztével Zsukov a németországi szovjet megszállási övezet parancsnoka lett. Háta mögött a Vörös hadsereggel és a háborús győzelemmel jelentős szerepet játszott a németországi Szövetséges Ellenőrző Tanácsban, Eisenhower tábornokkal baráti kapcsolatot alakított ki. Sztálin gyanakodva figyelte Zsukov népszerűségének és hírnevének növekedését, hazarendelte Berlinből, kinevezte az odesszai katonai körzet parancsnokává, később pedig az uráli katonai körzet élére került.

Zsukov a háború utáni évek háttérbe szorulásból Sztálin halálával kerül ki. 1953-ban újra tagja lett az SZKP Központi Bizottságának, kinevezték a honvédelmi miniszter helyettesnek. Döntő szerepet játszott Berijának a hatalomból való eltávolításában és letartóztatásában is. Pályafutása ismét felfelé ívelt, 1955-ben honvédelmi miniszternek nevezték. Ezt a posztot 1957-ig töltötte be, amikor is annak ellenére, hogy korábban támogatta Hruscsovot a hatalom megszerzésében, szembefordult vele. Leváltották a honvédelmi miniszteri posztról, majd 1958-ban nyugdíjazták.

Ezek után több háborús hadvezérhez hasonlóan Zsukov is megírta az emlékiratait.

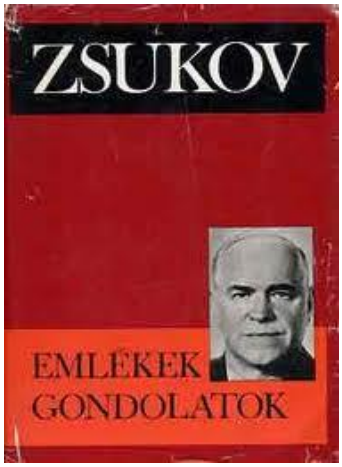

1964-ben, amikor Brezsnyev jutott hatalomra, Zsukov egy ideig megint a politikai élet előterébe került, részt vett az 1965-ben a világháború megnyerésének 20. évfordulójára rendezett ünnepségen. Jelentős pozíciót azonban 1974. június 18-án bekövetkezett haláláig már nem töltött be.

(Kis István)

Felhasznált irodalom

- Mark Grossman: World military leaders: a biographical dictionary. New York, Facts on File, 2007.
- Otto Preston Chaney (1996) : Zhukov. Norman,Oklahoma University of Oklahoma Press, 1996.
- Tony Le Tissier : Zhukov at the Oder: the decisive battle for Berlin, Westport, Praeger Publishers, 1996.
- G. K. Zsukov: Emlékek, gondolatok. Budapest, Kossuth K.– Zrínyi K., 1976.